

Güney Avrupa Ülkelerinin Seyahat ve Turizm (T&T) Rekabet Edebilirlik Endeksi Üzerine Bir Çalışma (A Study on the Travel and Tourism (T&T) Competitiveness Index of South European Countries)

Sadık SERÇEK^a , * Yıldız YILDIZ^b

^a Dicle University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Business, Diyarbakır/Turkey

^b Dicle University, Institute of Social Sciences, Department of Business Administration, Diyarbakır/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 23.04.2022

Kabul Tarihi: 14.06.2022

Anahtar Kelimeler

Seyahat ve turizm rekabet edebilirlik raporu

Seyahat ve turizm rekabet edebilirlik endeksi

Güney avrupa ülkeleri

Öz

2007 yılından itibaren iki yılda bir yayınlanan Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Raporu'nun temelini oluşturan Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Endeksi (TTCI), ülkelerin seyahat ve turizm (T&T) rekabet gücünü ölçmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı 2019 yılında yayınlanmış olan Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Endeksi içerisinde yer almakta olan Güney Avrupa Ülkeleri'ne dair içerik analizini yapmaktır. Bu amaçla 2019 itibari ile raporda yer alan 8 Güney Avrupa Ülkesi araştırma kapsamına alınmış olup 2007-2019 dönemlerine ait veriler analiz edilmiş ve Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik faktörlerinin içerik analizinin sonucunda Avrupa ve Avrasya Bölgesi içerisinde Güney Avrupa, bölgenin en rekabetçi ikinci alt bölgesi olduğu; Güney Avrupa ülkelerinin 2017'den 2019'a kadar rekabet edebilirliklerini iyileştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Güney Avrupa ülkelerinin güçlü olduğu tespit edilen yönlerinin geliştirilmesi ve nispeten zayıf yönlerinde ise iyileştirmeler yapmaya gitmesi önerilmektedir. Böylece ilgili endeks içerisindeki konumunu daha da üst sıralara taşıyabileceği ve küresel turizm pastasındaki paylarını artırabileceği düşünülmektedir.

Keywords

The travel and tourism competitiveness report

Travel and tourism

competitiveness index

South european countries

Abstract

The Travel and Tourism Competitiveness Index, which forms the basis of the Travel and Tourism Competitiveness Report, which has been published biennially since 2007, measures travel and tourism competitiveness of countries. Aim of study is to analyze the content of Southern European Countries, in Travel and Tourism Competitiveness Index published in 2019. For this purpose, as of 2019, 8 Southern European Countries included in report were included in scope of research, and data for the 2007-2019 periods were analyzed and as a result of content analysis of Travel and Tourism Competitiveness factors, the Southern Europe within the Europe and Eurasia Region, the region's is the second most competitive sub-region; It was concluded Southern European countries improved their competitiveness from 2017 to 2019. It is recommended that Southern European countries develop their strengths and make improvements in their relatively weak points, and it is thought they can move their position to the top and increase their share in global tourism pie.

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

* Sorumlu Yazar

E-posta: yyildiz.yildiz@hotmail.com (Y. Yıldız)

DOI:10.21325/jotags.2022.1035

GİRİŞ

Dünya turizm sektöründe işletmeler ve ülkeler sürdürülebilir rekabet avantajı elde etmek istemekte; böylelikle turizm sektöründeki paylarını arttırabilmektedirler. Bu nedenle rekabet edebilirlik kavramının ehemmiyeti gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Kısaca, destinasyonun rakiplerine nazaran pazardaki konumunu korurken kaynaklarını sürdüren katma değerli ürünleri yaratma, entegre etme yetisi biçiminde ifade edilen turizm rekabet edebilirliği turizm sektörü açısından önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Hassan, 2000).

2007 yılından itibaren rekabet edebilirliği belirli kriterler çerçevesinde ölçmekte olan Dünya Ekonomik Forumu (WEF) tarafından Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Raporu (The Travel and Tourism Competitiveness Report - TTCR) hazırlanmakta olup rapor içerisinde ülke/ekonomi sıralama ve puanlarının da yer aldığı Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Endeksi (The Travel & Tourism Competitiveness Index - TTCI)'ne yer verilmektedir. Destinasyon rekabetçiliğinin ölçülmesine yönelik olarak geliştirilen endeksler arasında yer alan Seyahat ve Turizm Rekabet Endeksi; Dünya Ekonomik Forumu tarafından, ülkelerin seyahat ve turizm sektörünün geliştirilmesini cazipleştiren politika ve faktörleri ölçmeyi hedefleyen ve bu amaç çerçevesinde ülkelerin seyahat ve turizm ortamlarının ayrıntılı bir biçimde değerlendirilebilmesini sağlayan uluslararası bir endeks olarak görülmektedir. 2007 ilk rapor döneminde 3 alt endeks ve 13 alt kriterle rekabet gücü ölçülmüş, 2008 yılına gelindiğinde ise 3 alt endeks ve 14 kriterle ölçülmüş olup, son 3 dönem olan 2015, 2017 ve 2019 raporlarında ise 4 alt endeks ve 14 alt kriter ile ülkelerin/ekonomilerin rekabet gücü ölçülmeye devam edilmektedir.

Bu doğrultuda çalışmanın amacı 2019 yılında yayınlanmış olan Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Raporu (The Travel and Tourism Competitiveness Report - TTCR) kapsamında Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Endeksi (The Travel & Tourism Competitiveness Index - TTCI) içerisinde yer almakta olan Güney Avrupa Ülkeleri'ne dair içerik analizini yapmaktır. Bu amaçla 2019 itibari ile Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Raporu içerisindeki Türkiye'nin de yer aldığı 8 Güney Avrupa Ülkesi araştırma kapsamına alınmış olup 2007-2019 dönemlerine ait veriler analiz edilmiştir.

Bu bağlamda çalışmanın ilk bölümünde turizmde rekabet kavramına ilişkin literatüre ve Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Endeksi Rekabet Faktörleri'ne yer verilmiştir. İkinci bölümünde çalışmanın yöntemi açıklanmış olup üçüncü bölümünde yapılan içerik analizine ait bulgularına yer verilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise sonuç ile önerilere yer verilmiştir.

Turizmde Rekabet Kavramı

Hizmet sektöründe içerisinde yer alan turizm sektörü, işletmeler ve ülkeler için önemli avantajlar elde edebileceği sektörlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Turizm sektörü, uluslararası ekonomik ve politik ilişkilerde önemli etkiler oluşturmakta; ülkeler ekonomik büyüme ve kalkınma için gereken döviz girdilerini sağlayabilmek, yeni istihdam olanakları oluşturabilmek ve milli gelirini arttırabilmek amacıyla uluslararası turizm piyasasında birbirleri ile rekabet içerisinde bulunmaktadır. Bu sektörde rekabet edebilirlik kavramının önemi ise gün geçtikçe artmaktadır. İşletmeler ve ülkeler turizm sektöründe devamlılığını sağlayabilmek için rekabet avantajını ellerinde bulundurmaya istemekteyiz. Böylece işletmeler ve ülkeler turizm sektöründeki paylarını arttırabilmektedir. İşletmelerin ve ülkelerin turizm sektöründeki paylarını arttırabilmelerinin yolu rekabette sürdürülebilirliği sağlayabilmektir.

Literatüre bakıldığında turizmde rekabet edebilirlik, destinasyonun rakiplerine nazaran pazardaki konumunu korurken kaynaklarını sürdüren katma değerli ürünleri yaratma, entegre etme yetisi şeklinde ifade edilmektedir (Hassan, 2000). Bir başka tanımda ise turizmde rekabet edebilirlik, döviz kuru hareketleri, turizm endüstrisinin çeşitli bileşenlerinin üretkenlik seviyeleri ve bir destinasyonun çekiciliğini veya başka bir şekilde etkileyen niteliksel faktörleri ile birlikte fiyat farklılıklarını kapsamakta olan kavram olarak tanımlanmaktadır (Dwyer, Forsyth & Rao 2002). Rekabetçilik, bir organizasyonun veya işletmenin pazar tekliflerini, bu teklifleri rakiplerinden daha çekici hale gelecek şekilde tasarlama, üretme ve sunma yeteneği olarak ifade edilmektedir (Fernández vd., 2020). Rekabetçilik, genellikle endüstri ortalamasının ötesinde sürekli kârlılık elde etme çabası olarak kabul edildiği ifade edilmektedir (de Souza, Mendes-Filho, & Buhalis, 2019). Benzer şekilde, destinasyon rekabetçiliği, belirli bir destinasyonun sürdürülebilir gelişimini sağlama kabiliyeti ile ilgili olarak karşımıza çıkmaktadır (Clara vd., 2019; Kubickova & Martin, 2020).

Literatürde yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde, Kozak ve Rimmington (1999) çalışmalarında, uluslararası turizm destinasyonları için rekabet edebilirliklerini nicel ve nitel yönden değerlendirip; nicel faktörler olarak turist sayıları ve turist gelirlerini, nitel faktörler olaraksa turistlerin hoşlandıklarını ve hoşlanmadıklarını tasnif etmişlerdir. Buna istinaden turistlerin destinasyonu nicel ve nitel yönden karşılaştırdıkları ve bunun sonucuna göre karar verdikleri sonucuna ulaşmışlardır. İlaveten Türkiye'nin turizm sektöründeki olumlu taraflarının ise ülke vatandaşlarının konuksever olduğu, güvenli ve ulaşımın kolay olduğu, doğal çevreyle doğal yiyeceklere sahip olduğu sonucuna varmışlardır.

Dwyer, Forsyth & Rao (2001) çalışmalarında, bir destinasyonun rakiplerine kıyasla gelişmeye devam edebilmesinin, başarılı olabilmesinin ve rekabet avantajı sağlayabilmesinin ülkedeki turizm sektörü ürünlerinin fiyatları ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Crouch (2007), turizm destinasyonlarının rekabet gücünü şekillendiren özelliklerin önemi ve etkisi hakkında bir fikir geliştirmek amacıyla yaptığı çalışmada uzun vadede rekabet gücünün en fazla olduğu destinasyonun, vatandaşa en iyi fırsatları sağlayan olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kayar ve Kozak (2010), destinasyon rekabet gücünü etkileyen 13 kriteri değerlendirmek, AB ülkelerinin rekabet edebilirlik düzeyleri ile Türkiye'yi karşılaştırmak ve destinasyon rekabet gücünün az/çok etkili belirleyicilerinin tespitini sağlamak amacıyla TTCI verilerini kullanarak yapmış oldukları analiz neticesinde, seçmiş oldukları ülkelerden 3 küme oluşturulabileceğini ve bu ülkelerin rekabet gücünü en çok etkileyen faktörlerin hava ulaşım altyapısı, doğal ve kültürel kaynaklar, kara ulaşım altyapısı ile sağlık ve hijyen olduğunu; Türkiye yalnızca fiyat rekabetçiliğinde en fazla puana sahip olmakta; Türkiye'nin düşük fiyatlı bir ülke imajı uluslararası turizm pazarında hala varlığını sürdürmekte olduğu sonucuna varmışlardır.

Hassan & Uşaklı (2013) çalışmalarında, TTCI verilerini kullanarak, Akdeniz çanağındaki 8 ülkenin rekabetçilik düzeylerini incelemiş ve Akdeniz çanağında yer alan Türkiye ve Kuzey Afrika destinasyonlarına nazaran Avrupa destinasyonları rekabet gücü daha fazla olduğu sonucuna ulaşmışlardır. İlaveten bu destinasyonların rekabet alanları bakımından benzerlik/farklılıklarını, zayıf/güçlü taraflarının tespiti için yaptıkları analiz neticesinde benzerlik gösteren rekabet düzeyine iki destinasyon grubunun sahip olduğu ve diğerlerinden farklılık gösteren rekabet düzeyine sahip bir destinasyonun olduğu sonucuna varmışlardır.

Cîrstea (2014), TTCI çerçevesinde yapmış olduğu araştırma neticesinde, dünyanın en rekabetçi 15 ülkesinin homojen bir grup olmadığı, birbirinden ayrı bir takım farklılıkların, güçlü ve zayıf yönlerinin bulunduğunu; turizm rekabet edebilirlik endeksinin ortalamasının, ilgili gelişmiş ülkelerde birçok iyileştirmeye ihtiyaç duyulduğunu ifade etmiştir.

Aydemir, Salan ve Aydoğmuş (2014), Türkiye'nin turizm sektörü bakımından Avrupa Ülkeleriyle arasındaki rekabet gücü faktörlerinin neler olduğunun belirlemek amacıyla yapmış oldukları çalışma sonucunda Türkiye zengin kültürel miras bakımından küresel sıralamada önlere yer aldığı; hava ulaşımı altyapısındaki iyileştirme faaliyetlerinin ve turizme yönelik yatırımların sektöre pozitif yansımaları olduğu; güvenlik, çevresel sürdürülebilirlik, karayolu ulaşımı ve sağlık-hijyen bakımındansa, Türkiye'nin sıralamasında kötü bir yerde konumlandığı sonucuna varmışlardır.

Jovanović, Janković-Milić & Ilić (2015), TTCI temelinde, Güneydoğu Avrupa'daki ülkelerle ilişkili olarak seyahat ve turizm rekabet gücünü analiz etmek amacıyla yaptıkları çalışma neticesinde 2013 yılında Sırbistan'ın 89. Sırada yer aldığı; destinasyonu seçen ve bir ülkeyi ziyaret etmeyi planlayan birçok turist için sağlık ve hijyenin çok önemli olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Fernández ve ark. (2020), 2017 TTCI çerçevesinde yapmış oldukları çalışma neticesinde ülkelerin turizm rekabet güçleri ile uluslararası turist çekme kapasiteleri arasındaki bir ilişki bulunduğunu; turizm rekabetçiliğinde en etkili boyutların hava taşımacılığı altyapıları, kültürel kaynaklar ve bilgi işlem teknolojilerine hazırlığı, temel farklılıkları açıklayan temel boyutlar olduğu sonucuna varmışlardır.

Kumar ve Dhir (2020), destinasyon rekabetçiliği ile ulusal kültür arasındaki ilişkiyi araştırarak bir ülkenin seyahat ve turizm rekabetçiliğinin kültürel bir açıklanmasını sunmak amacıyla yaptıkları çalışma neticesinde, bir ülkenin seyahat ve turizm rekabetçiliğini etkilemede ulusal kültürün bireycilik, uzun vadeli yönelim ve hoşgörü boyutlarının önemli olduğunu, güç mesafesi ve maskülenliğin ise önemsiz olduğunu; destinasyon rekabet gücünü artırmak için kültürel olarak uyumlu politikalar geliştirmenin önemli olduğu sonucuna varmışlardır.

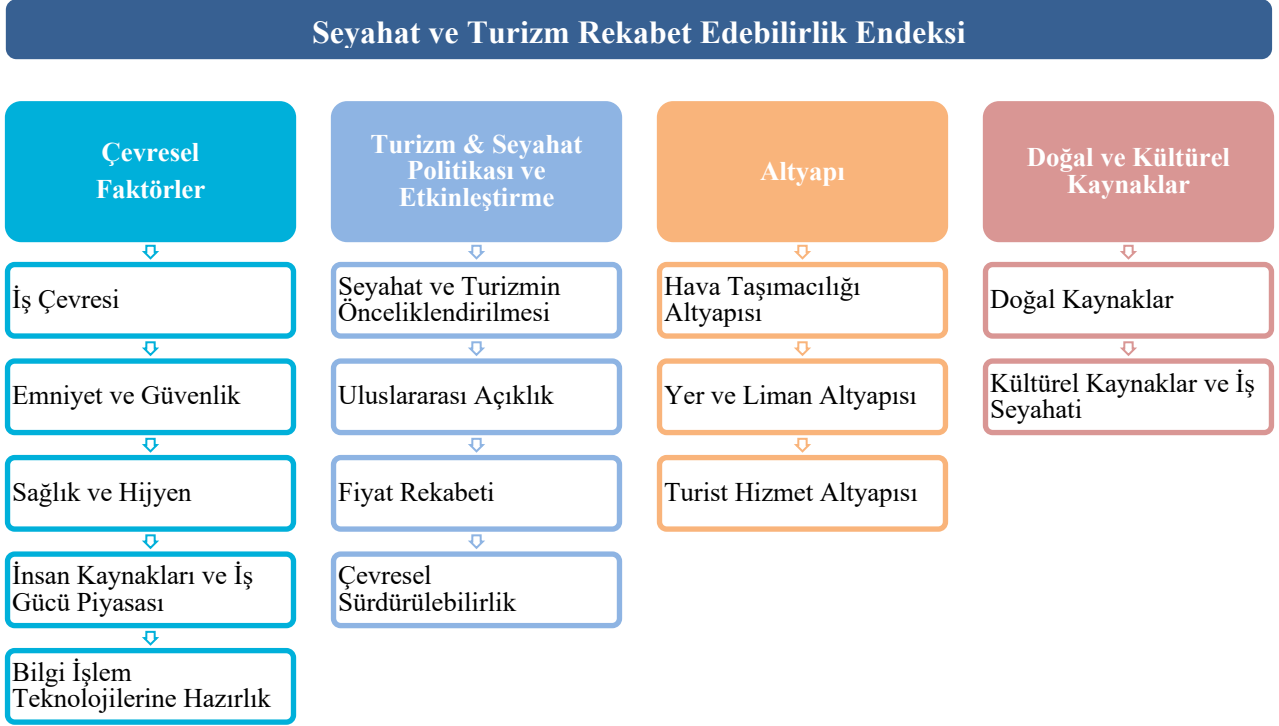
Yıldırğan, Kınır ve Batman (2021), Türkiye'deki turizm sektörü ile Akdeniz çanağı içerisindeki rakibi olan ülkeler arasında rekabet gücü faktörlerini incelemek amacıyla yapmış oldukları çalışma sonucunda Türkiye turizm sektöründe seyahat ve turizm istek eğilimi, iş seyahatleri, kültürel kaynakları, turist hizmet altyapısı, hava ulaşımı altyapısı, turizm alt yapısındaki gelişmeleri, politik kural ve düzenlemeleri pozitif taraflarını oluşturmada olup; emniyet ve güvenlik, çevresel sürdürülebilirlik, insan kaynakları ve işgücü piyasası alt endeksleri bakımındansa, Türkiye'nin sıralamada bulunan konumunun geliştirilmesinin gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Endeksi (Travel and Tourism Competitiveness Index-TTCI)

Destinasyonların kendilerine has özellikleri, destinasyonu başka destinasyonlardan ayırmaya ve rekabet edebilmesine katkı sağlayan faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Destinasyonların rekabet edebilirlik faktörlerini ölçmek için Dünya Ekonomik Forumu (WEF) tarafından Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Raporu (The Travel and Tourism Competitiveness Report- TTCR) hazırlanmaktadır (Ön Esen ve Kılıç, 2017).

2007 yılından itibaren iki yılda bir yayınlanan Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Raporu'nun temelini oluşturan Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Endeksi (TTCI), 140 ekonominin seyahat ve turizm (T&T) rekabet gücünü ölçmektedir. Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Endeksi (TTCI), bir ülkenin kalkınmasına, rekabet

gücüne katkıda bulunan Seyahat ve Turizm (T&T) sektörünün sürdürülebilir gelişimini sağlayan faktörler ve politikalar setini ölçmektedir. Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Endeksi rekabet faktörleri 4 alt endekste incelenmektedir (World Economic Forum [WEF], 2019:VII). Şekil 1’de Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Endeksi Rekabet Faktörleri’ne ait bu dört alt endeks ve alt kriterler verilmiştir.

Şekil 1. Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Endeksi Rekabet Faktörleri

Şekil 1’de TTCI’nın dört alt endeksi olarak çevresel faktörler, turizm ve seyahat politikası ve etkinleştirme, altyapı ve doğal ve kültürel kaynaklar olduğu görülmektedir. Bu dört alt endeksin toplam 14 alt kriteri bulunmaktadır(WEF, 2019:X-XI).

Yöntem

Bu araştırmanın amacı 2019 yılında yayınlanmış olan Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Raporu kapsamında Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Endeksi (TTCI) içerisinde yer almakta olan Güney Avrupa Ülkeleri’nin analizini yapmaktır. Bu amaçla 2019 itibari ile Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Raporu’nda yer alan 8 Güney Avrupa Ülkesi araştırma kapsamına alınmıştır. Bu ülkeler İspanya, İtalya, Portekiz, Yunanistan, Hırvatistan, Malta, Türkiye ve Kıbrıs olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitel araştırma yönteminin temel alındığı bu çalışmada, veri toplama aracı olarak doküman inceleme tekniği kullanılmış olup, analiz yapılırken 2007 yılından bu yana Dünya Ekonomik Forumu tarafından 2007-2019 dönemlerinde yayınlanan TTCI verilerinden yararlanılmıştır.

Bulgular

UNWTO (Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü) tarafından açıklanan “Turizm Barometresi” araştırmasına göre ziyaretçi sayısı bakımından Dünya sıralaması Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Ziyaretçi Sayısı Bakımından Dünya Sıralaması

Ülke	Sıra	Aldığı Turist (milyon)
Fransa	1	-
İspanya	2	83.7
ABD	3	79.3
Çin	4	65.7
İtalya	5	64.5
Türkiye	6	51.2
Meksika	7	45
Tayland	8	39.8
Almanya	9	39.6
İngiltere	10	-

Kaynak: TÜRSAB ve UNWTO – Fransa ve İngiltere’nin aldığı turist sayısı UNWTO sıralamasında verilmemiş durumda

Tablo 1’de yer alan UNWTO tarafından açıklanan “Turizm Barometresi” araştırmasına göre; 2019’da ilk sırada Fransa’nın yer aldığı görülmektedir. Güney Avrupa ülkelerinden ise İspanya’nın 83.7 milyon turist sayısı ile 2., İtalya’nın 64.5 milyon turist sayısı ile 5. ve ardından Türkiye’nin ise 51.2 milyon turist sayısı ile 6. sırada yer aldığı görülmektedir.

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) tarafından açıklanan “Turizm Barometresi” araştırmasına göre turizm geliri bakımından Dünya sıralamasına Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. Turizm Geliri Bakımından Dünya Sıralaması

Ülke	Sıra	Turizm Geliri (milyar \$)
ABD	1	214.1
İspanya	2	79.7
Fransa	3	65.4
Tayland	4	60.5
İngiltere	5	49.9
İtalya	6	49.8
Japonya	7	46.1
Avustralya	8	46
Almanya	9	41.6
Macao (Çin)	10	39.5
Çin	11	35.8
Hindistan	12	30
Türkiye	13	29.8
Hong Kong (Çin)	14	29
Kanada	15	26.8

Kaynak: TÜRSAB ve UNWTO

Tablo 2’de yer alan UNWTO tarafından açıklanan “Turizm Barometresi” araştırmasına göre; 2019’da ilk sırada 214.1 milyar \$ ile ABD’nin yer aldığı görülmektedir. Güney Avrupa ülkelerinden ise İspanya’nın 79.7 milyar \$ ile 2., İtalya’nın 49.8 milyar \$ ile 6. ve Türkiye’nin ise 29.8 milyar \$ ile 13. sırada yer aldığı görülmektedir. Tablo 2’de yer alan turist sayısı verilerine göre Güney Avrupa ülkelerinde İspanya’nın turizm gelirleri ile paralel bir şekilde 2.

sırada ve İtalya'nın 1 sıra alta inerek 6. sırada olduğu; fakat Türkiye'nin turist sayılarına göre 6. sırada yer almasında rağmen turizm gelirleri bakımından 13. sıraya yerleşmesi göze çarpmaktadır.

2019 döneminde TTCI'da yer alan ilk 10 ülkenin genel sıralamaları ve puanları (1 ila 7 arasında puanlama sistemi ile değerlendirilmekte) Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. 2019 döneminde TTCI'da yer alan ilk 10 ülkenin genel sıralama ve puanları

Ülke	Sıra	Puan
İspanya	1	5.4
Fransa	2	5.4
Almanya	3	5.4
Japonya	4	5.4
ABD	5	5.3
Birleşik Krallık	6	5.2
Avustralya	7	5.1
İtalya	8	5.1
Kanada	9	5.1
İsviçre	10	5.0

Kaynak: WEF. (2019), TTCR 2019.

Tablo 3'te yer alan veriler incelendiğinde, 2019 raporunda ilk sırada Güney Avrupa ülkeleri arasında yer alan İspanya'nın ve 8. sırada İtalya'nın yer aldığı görülmektedir. TTCI'da Güney Avrupa ülkeleri arasında ilk 10 ülke arasında konumlandığı görülen İspanya ve İtalya'nın Tablo 1-2'de yer alan turist sayısı ile turizm geliri sıralamasında da ilk 10'da yer aldığı fakat turist sayısı ve turizm gelirinine kıyasla Türkiye'nin bu sıralamada 43. olduğu (Tablo 4) görülmektedir.

Tablo 4. TTCI Güney Avrupa Ülkelerinin Genel Sıralama ve Puanları

Yıl	2019		2017		2015		2013		2011		2009		2008		2007	
Ülke Sayısı	140		136		141		140		139		133		130		124	
Ülke	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan
İspanya	1	5.4	1	5.43	1	5.31	4	5.38	8	5.29	6	5.29	5	5.30	15	5.18
İtalya	8	5.1	8	4.99	8	4.98	26	4.90	27	4.87	28	4.78	28	4.84	33	4.78
Portekiz	12	4.9	14	4.74	15	4.64	20	5.01	18	5.01	17	5.01	15	5.09	22	5.05
Yunanistan	25	4.5	24	4.51	31	4.36	32	4.75	29	4.78	24	4.91	22	4.92	24	4.99
Hırvatistan	27	4.5	32	4.42	33	4.30	35	4.59	34	4.61	34	4.54	34	4.59	38	4.66
Malta	35	4.4	36	4.25	40	4.16	24	4.92	26	4.88	29	4.77	25	4.86	26	4.96
Türkiye	43	4.2	44	4.14	44	4.08	46	4.44	50	4.37	56	4.20	54	4.19	52	4.32
Kıbrıs	44	4.2	52	4.02	36	4.25	29	4.84	24	4.89	21	4.92	24	4.87	20	5.07

Kaynak: WEF. (2007), TTCR 2007; WEF. (2008), TTCR, 2008; WEF. (2009), TTCR 2009; WEF. (2011), TTCR 2011; WEF. (2013), TTCR 2013; WEF. (2015), TTCR 2015; WEF. (2017), TTCR 2017; WEF. (2019), TTCR 2019.

Tablo 4'te TTCI Güney Avrupa ülkelerinin genel sıralama ve puanları yer almaktadır. Tablo 4'te yer alan veriler incelendiğinde; 2019 dönemi itibari ile İspanya, hem Güney Avrupa ülkeleri hem de küresel bazda 140 ülke arasından 5.4'lük genel puanıyla 1. sırada yer almaktadır. İlaveten İspanya'nın liderliğinin 2015 yılından itibaren devam ettiği görülmektedir. İtalya ise 2019 itibari ile Güney Avrupa ülkeleri arasında 5.1'lik puanıyla 2. sırada yer almakta olup

küresel ölçekte 140 ülke arasından 8. ülke konumunda bulunmaktadır. Ayrıca İtalya'nın 8. sırada yer almasının 2015 döneminden itibaren devam ettiği görülmektedir. Güney Avrupa ülkeleri arasında 2019 döneminde 3. sırada yer almakta olan Portekiz, küresel ölçekte 4.9'luk puanıyla 12. sırada yer almaktadır. Güney Avrupa ülkeleri arasında 4. sırada ve 4.5'lik puanıyla yer alan Yunanistan'ın küresel ölçekte 2019 itibari ile 25. sırada yer aldığı görülmektedir. 2019 raporunda küresel ölçekte 4.5 puanla 27. sıradaki Hırvatistan'ın ise Güney Avrupa ülkeleri arasında 5. sırada yer aldığı görülmektedir. 2019 itibariyle Malta 4.4'lük puanı ile küresel ölçekte 35. sırada yer almakta iken Güney Avrupa ülkeleri arasında 6. ülke olarak konumlandığı görülmektedir. 2019 yılı raporunda Güney Avrupa ülkeleri arasında 4.2'lik puanı ile 7. sırada bulunan Türkiye'nin küresel ölçekte ise 43 olduğu görülmektedir. 2019 itibariyle 4.2 puanı olan Kıbrıs'ın ise Güney Avrupa ülkeleri arasında son sırada ve küresel ölçekte 44. sırada konumlandığı görülmektedir.

Tablo 5'te 2019 dönemi çevresel faktörler alt endeksinin 5 alt kriterine göre TTCI'da yer alan Güney Avrupa ülkelerinin sıralama ve puanları yer almaktadır.

Tablo 5. 2019-TTCI Güney Avrupa Ülkelerinin Çevresel Faktörler Alt Kriterlerine Göre Sıralama ve Puanları

Ülke/Ekonomi	Küresel Sıralama	Faktör Sıralaması	ÇEVRESEL FAKTÖRLER				
			İş Çevresi	Emniyet ve Güvenlik	Sağlık ve Hijyen	İnsan Kaynakları ve İş Gücü Piyasası	Bilgi İşlem Teknolojilerine Hazırlık
İspanya	1	33	4.5	6.1	6.2	4.9	5.8
İtalya	8	57	4.0	5.5	6.3	4.6	5.5
Portekiz	12	31	4.7	6.3	6.0	5.1	5.5
Yunanistan	25	58	3.9	5.6	6.5	4.7	5.2
Hırvatistan	27	62	3.8	5.9	6.3	4.1	5.2
Malta	35	27	5.0	6.0	6.5	4.8	5.8
Türkiye	43	82	4.4	4.3	5.5	4.2	4.6
Kıbrıs	44	32	4.9	5.9	5.7	5.1	5.9
Güney Avrupa Ortalaması			4.4	5.7	6.1	4.7	5.4

Kaynak: WEF. (2019), TTCR 2019.

Tablo 5'te yer alan 2019 verileri incelendiğinde, çevresel faktörler alt endeksi alt kriterlerinden iş çevresi kriterinde Güney Avrupa ortalamasının 4.4 puan olduğu görülmektedir. Güney Avrupa ülkeleri iş çevresi alt kriterinde en yüksek puana 5.0 puan ile Malta'nın sahip olduğu; 3.8 puan ile Hırvatistan'ın en düşük puana sahip olduğu görülmektedir. Emniyet ve güvenlik alt kriteri puanlamasında Güney Avrupa ülkeleri ortalamasının 5.7 olduğu ve en yüksek puana 6.3 puan ile Portekiz'in sahip olduğu; 4.3 puan ile Türkiye'nin en düşük puana sahip olduğu görülmektedir. Sağlık ve hijyen alt kriteri puanlamasında Güney Avrupa ülkeleri ortalamasının 6.1 olduğu ve en yüksek puana 6.5 puan ile Malta ve Yunanistan'ın sahip olduğu; 5.5 puan ile Türkiye'nin en düşük puana sahip olmaktadır. İnsan kaynakları ve iş gücü piyasası alt kriteri puanlamasında Güney Avrupa ülkeleri ortalamasının 4.7 olduğu ve en yüksek puana 5.1 puan ile Portekiz ve Kıbrıs'ın sahip olduğu; 4.1 puan ile Hırvatistan'ın en düşük puana sahip olduğu görülmektedir. Bilgi işlem teknolojilerine hazırlık alt kriteri puanlamasında Güney Avrupa

ülkeleri ortalamasının 5.4 olduğu ve en yüksek puana 5.9 puan ile Kıbrıs'ın sahip olduğu; 4.6 puan ile Türkiye'nin en düşük puana sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 6'da 2019 dönemi turizm & seyahat politikası ve etkinleştirme alt endeksinin 4 alt kriterine göre TTCI'da yer alan Güney Avrupa ülkelerinin sıralama ve puanları yer almaktadır.

Tablo 6. 2019-TTCI Güney Avrupa Ülkelerinin Turizm & Seyahat Politikası ve Etkinleştirme Alt Kriterlerine Göre Sıralama ve Puanları

Ülke/Ekonomi	Küresel Sıralama	Faktör Sıralaması	TURİZM & SEYAHAT POLİTİKASI VE ETKİNLEŞTİRME			
			Seyahat ve Turizmin Önceliklendirilmesi	Uluslararası Açıklık	Fiyat Rekabeti	Çevresel Sürdürülebilirlik
İspanya	1	10	5.9	3.9	5.0	4.7
İtalya	8	75	4.8	4.1	4.4	4.3
Portekiz	12	20	5.7	4.2	5.1	4.2
Yunanistan	25	26	5.6	4.1	4.9	4.5
Hırvatistan	27	22	4.9	4.2	5.0	5.1
Malta	35	6	6.2	4.0	4.9	4.7
Türkiye	43	56	5.1	3.8	5.6	3.7
Kıbrıs	44	38	6.2	3.8	4.8	3.9
Güney Avrupa Ortalaması			5.5	4.0	5.0	4.4

Kaynak: WEF. (2019), TTCR 2019.

Tablo 6'da yer alan 2019 verileri incelendiğinde, turizm & seyahat politikası ve etkinleştirme alt endeksi alt kriterlerinden seyahat ve turizmin önceliklendirilmesi kriterinde Güney Avrupa ortalamasının 5.5 puan olduğu görülmektedir. Güney Avrupa ülkeleri seyahat ve turizmin önceliklendirilmesi alt kriterinde en yüksek puana 6.2 puan ile Kıbrıs'ın sahip olduğu; 4.8 puan ile İtalya'nın en düşük puana sahip olduğu görülmektedir. Uluslararası açıklık alt kriteri puanlamasında Güney Avrupa ülkeleri ortalamasının 4.0 olduğu ve en yüksek puana 4.2 puan ile Hırvatistan'ın sahip olduğu; 3.8 puan ile Kıbrıs ve Türkiye'nin en düşük puana sahip olduğu görülmektedir. Fiyat rekabeti alt kriteri puanlamasında Güney Avrupa ülkeleri ortalamasının 5.0 olduğu ve en yüksek puana 5.1 puan ile Portekiz'in sahip olduğu; 4.4 puan ile İtalya'nın en düşük puana sahip olduğu görülmektedir. Çevresel sürdürülebilirlik alt kriteri puanlamasında Güney Avrupa ülkeleri ortalamasının 4.4 olduğu ve en yüksek puana 5.1 puan ile Hırvatistan'ın sahip olduğu; 3.7 puan ile Türkiye'nin en düşük puana sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 7'de 2019 dönemi altyapı alt endeksinin 3 alt kriterine göre TTCI'da yer alan Güney Avrupa ülkelerinin sıralama ve puanları yer almaktadır.

Tablo 7. 2019-TTCI Güney Avrupa Ülkelerinin Altyapı Alt Kriterlerine Göre Sıralama ve Puanları

Ülke/Ekonomi	Küresel Sıralama	Faktör Sıralaması	ALTYAPI		
			Hava Taşımacılığı Altyapısı	Yer ve Liman Altyapısı	Turist Hizmet Altyapısı
İspanya	1	4	5.0	5.2	6.6
İtalya	8	17	4.4	4.7	6.0
Portekiz	12	15	4.7	4.2	6.7
Yunanistan	25	26	4.8	3.8	5.8

Tablo 7. 2019-TTCI Güney Avrupa Ülkelerinin Altyapı Alt Kriterlerine Göre Sıralama ve Puanları (devamı)

Hırvatistan	27	31	3.6	3.9	6.5
Malta	35	28	3.9	4.8	5.5
Türkiye	43	38	4.7	3.6	5.0
Kıbrıs	44	33	3.7	4.4	5.7
Güney Avrupa Ortalaması			4.4	4.3	6.0

Kaynak: WEF. (2019), TTCR 2019.

Tablo 7’de yer alan 2019 verileri incelendiğinde, altyapı alt endeksi alt kriterlerinden hava taşımacılığı altyapısı kriterinde Güney Avrupa ortalamasının 4.4 puan olduğu görülmektedir. Güney Avrupa ülkeleri hava taşımacılığı altyapısı alt kriterinde en yüksek puana 5.0 puan ile İspanya’nın sahip olduğu; 3.6 puan ile Hırvatistan’ın en düşük puana sahip olduğu görülmektedir. Yer ve liman altyapısı alt kriteri puanlamasında Güney Avrupa ülkeleri ortalamasının 4.3 olduğu ve en yüksek puana 5.2 puan ile İspanya’nın sahip olduğu; 3.6 puan ile Türkiye’nin en düşük puana sahip olduğu görülmektedir. Turist hizmet altyapısı alt kriteri puanlamasında Güney Avrupa ülkeleri ortalamasının 6.0 olduğu ve en yüksek puana 6.7 puan ile Portekiz’in sahip olduğu; 5.0 puan ile Türkiye’nin en düşük puana sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 8’de 2019 dönemi doğal ve kültürel kaynaklar alt endeksinin 2 alt kriterine göre TTCI’da yer alan Güney Avrupa ülkelerinin sıralama ve puanları yer almaktadır.

Tablo 8. 2019-TTCI Güney Avrupa Ülkelerinin Doğal ve Kültürel Kaynaklar Alt Kriterlerine Göre Sıralama ve Puanları

Ülke/Ekonomi	Küresel Sıralama	Faktör Sıralaması	DOĞAL VE KÜLTÜREL KAYNAKLAR	
			Doğal Kaynaklar	Kültürel Kaynaklar ve İş Seyahati
İspanya	1	3	4.8	6.7
İtalya	8	4	4.9	6.5
Portekiz	12	15	4.0	4.1
Yunanistan	25	25	3.5	3.3
Hırvatistan	27	23	4.4	2.8
Malta	35	82	2.8	1.5
Türkiye	43	27	2.8	3.8
Kıbrıs	44	91	2.5	1.7
Güney Avrupa Ortalaması			3.7	3.8

Kaynak: WEF. (2019), TTCR 2019.

Tablo 8’de yer alan 2019 verileri incelendiğinde, ilgili alt endeksin alt kriterlerinden doğal kaynaklar kriterinde Güney Avrupa ortalamasının 3.7 puan olduğu görülmektedir. Güney Avrupa ülkeleri doğal kaynaklar alt kriterinde en yüksek puana 4.9 puan ile İtalya’nın sahip olduğu; 2.5 puan ile Kıbrıs’ın en düşük puana sahip olduğu görülmektedir. Kültürel kaynaklar ve iş seyahati alt kriteri puanlamasında Güney Avrupa ülkeleri ortalamasının 3.8 olduğu ve en yüksek puana 6.7 puan ile İspanya’nın sahip olduğu; 1.5 puan ile Malta’nın en düşük puana sahip olduğu görülmektedir.

Son 3 TTCI’de alt endeksler 4 başlıkta ve 14 kriter altında değerlendirilmektedir. Buna istinaden Güney Avrupa ülkelerine ait çevresel faktörler alt endeksi verileri Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. TTCI Güney Avrupa Ülkelerinin Çevresel Faktörler Alt Endeksine Göre Sıralama ve Puanları

Yıl	2019		2017		2015	
Ülke Sayısı	140		136		141	
Ülke	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan
İspanya	33	5.5	30	5.5	35	5.26
İtalya	57	5.2	57	5.1	55	5.02
Portekiz	31	5.5	29	5.5	27	5.42
Yunanistan	58	5.2	46	5.2	48	5.11
Hırvatistan	62	5.1	48	5.2	52	5.08
Malta	27	5.6	31	5.4	29	5.4
Türkiye	82	4.6	82	4.5	78	4.53
Kıbrıs	32	5.5	49	5.2	34	5.26

Kaynak: WEF. (2015), TTCR 2015; WEF. (2017), TTCR 2017; WEF. (2019), TTCR 2019.

Tablo 9’da TTCI Güney Avrupa ülkelerinin çevresel faktörler alt endeksine göre sıralama ve puanları verilmiştir. Bu tablo incelendiğinde 2019 dönemi raporu çevresel faktörler alt endeksinde 140 ülke arasından 5.6’lık puanla küresel ölçekte 27. sırada yer alan Malta’nın önceki rapora göre üst sıralara çıktığı ve Güney Avrupa ülkeleri arasında 1. sırada olduğu görülmektedir. 2019 dönemi itibarıyla 5.5’lik puan alan Portekiz, Kıbrıs ve İspanya küresel ölçekte sırasıyla 31,32 ve 33. sırada yer almaktadır. 2019 raporunda 5.2’lik puanla İtalya ve Yunanistan küresel ölçekte sırasıyla 57 ve 58. sırada yer almaktadır. Hırvatistan ise 2019 dönemi itibarı ile küresel ölçekte 5.1’lik puanla 62. sırada yer almaktadır. 2019 raporunda Güney Avrupa ülkeleri arasında çevresel faktörler alt endeksinin son sırasında konumlanan Türkiye’nin ise 4.6’lık puanla küresel ölçekte 82. sırada yer aldığı görülmektedir.

TTCI Güney Avrupa ülkelerinin turizm & seyahat politikası ve etkinleştirme alt endeksine ait veriler Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10. TTCI Güney Avrupa Ülkelerinin Turizm & Seyahat Politikası ve Etkinleştirme Alt Endeksine Göre Sıralama ve Puanları

Yıl	2019		2017		2015	
Ülke Sayısı	140		136		141	
Ülke	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan
İspanya	10	4.9	7	4.8	8	4.66
İtalya	75	4.4	67	4.3	71	4.14
Portekiz	20	4.8	8	4.7	12	4.58
Yunanistan	26	4.8	12	4.7	33	4.39
Hırvatistan	22	4.8	40	4.5	39	4.33
Malta	6	4.9	13	4.7	10	4.59
Türkiye	56	4.5	75	4.2	85	3.98
Kıbrıs	38	4.7	42	4.4	30	4.40

Kaynak: WEF. (2015), TTCR 2015; WEF. (2017), TTCR 2017; WEF. (2019), TTCR 2019.

Tablo 10’da TTCI Güney Avrupa ülkelerinin turizm & seyahat politikası ve etkinleştirme alt endeksine göre sıralama ve puanları verilmiştir. Bu tablo incelendiğinde 2019 dönemi raporu alt endeksinde 140 ülke arasında 4.9’luk puanla Malta ve İspanya’nın küresel ölçekte sırasıyla 6 ve 10. sırada yer aldığı görülmekte olup Güney Avrupa ülkeleri arasında ise ilk sırada konumlandığı görülmektedir. 2019 dönemi itibariyle 4.8’lik puan alan Portekiz, Hırvatistan ve Yunanistan küresel ölçekte sırasıyla 20, 22 ve 26. sırada yer almaktadır. Kıbrıs 2019 dönemi itibari ile küresel ölçekte 4.7’lik puanla 38. Sırada, Türkiye ise 4.5’lik puanla 56. sırada yer almaktadır. 2019 raporunda Güney Avrupa ülkeleri arasında Turizm & Seyahat Politikası ve Etkinleştirme alt endeksinin son sırasında konumlanan İtalya’nın ise 4.4’lük puanla küresel ölçekte 75. sırada yer aldığı görülmektedir.

TTCI Güney Avrupa ülkelerinin altyapı alt endeksine ait verileri Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11. TTCI Güney Avrupa Ülkelerinin Altyapı Alt Endeksine Göre Sıralama ve Puanları

Yıl	2019		2017		2015	
Ülke Sayısı	140		136		141	
Ülke	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan
İspanya	4	5.6	4	5.6	2	5.68
İtalya	17	5.0	16	5.0	13	5.19
Portekiz	15	5.2	19	4.8	22	4.86
Yunanistan	26	4.8	29	4.6	24	4.78
Hırvatistan	31	4.7	36	4.4	38	4.54
Malta	28	4.7	26	4.6	23	4.81
Türkiye	38	4.4	38	4.3	39	4.52
Kıbrıs	33	4.6	44	4.1	17	5.06

Kaynak: WEF. (2015), TTCR 2015; WEF. (2017), TTCR 2017; WEF. (2019), TTCR 2019.

Tablo 11’de TTCI Güney Avrupa ülkelerinin altyapı alt endeksine göre sıralama ve puanları verilmiştir. Bu tablo incelendiğinde ilgili alt endeksin 2015 dönemi raporunda küresel ölçekte 141 ülke arasından 2. sırada yer alan İspanya’nın 2017 ve 2019 raporu itibariyle 5.6’lık puanıyla 4. sırada konumlandığı; ayrıca Güney Avrupa ülkeleri arasında ise endekse göre 1. sırada olduğu görülmektedir. Alt endekse göre Portekiz’in 2015’ten itibaren üst sıralara yükseldiği ve 2019 raporu itibariyle 5.2’lik puanla 15. sıraya yerleştiği görülmektedir. İtalya’nın ise ilgili alt endekse göre önceki yıllara göre alt sıralara gerilediği ve 2019 raporu itibari ile 5.0’lik puanla 17. sırada konumlandığı görülmektedir. Yunanistan’ın 2015 dönemi raporuna göre 2017’de gerilediği fakat 2019 itibariyle 4.8’lik puanla 26. sıraya yükseldiği görülmektedir. Malta’nın 2015’ten itibaren düşüşe geçtiği ve 2019 dönemi itibariyle 4.7’lik puanla 28. sıraya gerilediği görülmektedir. Hırvatistan’ın ilgili alt endekse göre 2015’ten itibaren yükselişe geçtiği ve 2019 dönemi raporu itibariyle Malta ile aynı puanı alarak 31. sırada yer aldığı görülmektedir. İlgili alt endekse göre Kıbrıs’ın 2017 raporuna göre 2019’da yükseldiği ve 4.6’lık puanla 33. sıraya yerleştiği görülmektedir. 2019 raporunda Güney Avrupa ülkeleri arasında çevresel faktörler alt endeksinin son sırasında konumlanan Türkiye’nin ise 4.4’lük puanla küresel ölçekte 38. sırada yer aldığı görülmektedir.

TTCI Güney Avrupa Ülkelerinin Doğal ve Kültürel Kaynaklar Alt Endeksine ait verileri tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12. TTCI Güney Avrupa Ülkelerinin Doğal ve Kültürel Kaynaklar Alt Endeksine Göre Sıralama ve Puanları

Yıl	2019		2017		2015	
Ülke Sayısı	140		136		141	
Ülke	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan
İspanya	3	5.7	3	5.9	4	5.64
İtalya	4	5.7	5	5.6	5	5.5
Portekiz	15	4.0	20	3.9	18	3.71
Yunanistan	25	3.4	25	3.6	35	3.15
Hırvatistan	23	3.6	21	3.6	30	3.23
Malta	82	2.2	83	2.3	110	1.83
Türkiye	27	3.3	26	3.5	29	3.31
Kıbrıs	91	2.1	76	2.3	72	2.27

Kaynak: WEF. (2015), TTCR 2015; WEF. (2017), TTCR 2017; WEF. (2019), TTCR 2019.

Tablo 12’de TTCI Güney Avrupa ülkelerinin doğal ve kültürel kaynaklar alt endeksine göre sıralama ve puanları verilmiştir. Bu tablo incelendiğinde ilgili alt endeksin 2015 dönemi raporunda küresel ölçekte 141 ülke arasından 4. sırada yer alan İspanya’nın 2017 ve 2019 raporu itibarıyla 3. sırada konumlandığı; ayrıca Güney Avrupa ülkeleri arasında ise endekse göre 1. sırada olduğu görülmektedir. Alt endeksin 2015 ve 2017 dönemi raporunda küresel ölçekte 5. sırada yer alan İtalya’nın 2019 raporu itibarıyla 5.7’lik puanıyla 3. sırada yer aldığı görülmektedir. Portekiz’in 2019 dönemi raporunda önceki yıla göre yükseldiği ve 4.0’lık puanla küresel sıralamada 15. sıraya yerleştiği görülmektedir. Güney Avrupa ülkeleri arasında yer alan Hırvatistan ve Yunanistan’ın 2019 dönemi raporu itibarıyla sırasıyla 3.6 ve 3.4 puan alarak 23 ve 25. sırada konumlandıkları görülmektedir. İlgili alt endekse göre Türkiye’nin 2019 dönemi raporuna göre bir önceki yıl sıralamasına göre düşüş gösterdiği ve 3.3’lük puanı ile 27. sırada yer aldığı görülmektedir. Malta’nın 2015 dönemi raporlarından itibaren yükseliş sergilediği ve 2019 dönemi raporu itibarıyla 2.2’lik puanla 82. sırada yer aldığı görülmektedir. 2015’ten itibaren düşüş gösteren ve 2019 raporunda Güney Avrupa ülkeleri arasında doğal ve kültürel kaynaklar alt endeksinin son sırasında konumlanan Kıbrıs’ın ise 2.1’lik puanla küresel ölçekte 91. sırada yer aldığı görülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Türkiye’nin Akdeniz Bölgesi’nde yer alan rakipleri önceki araştırmalar içerisinde incelenmiş ve rekabet edebilirlik faktörleri içerisindeki güçlü ve zayıf yönleri belirlenmiştir. Bu çalışmada 2019 yılında yayınlanmış olan Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Raporu kapsamında Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Endeksi (TTCI) içerisinde yer almakta olan Güney Avrupa Ülkeleri’nin rekabet edebilirlik düzeyleri değerlendirilmiştir. Bu amaçla 2019 itibarıyla Seyahat ve Turizm Rekabet Edebilirlik Raporu içerisindeki 8 Güney Avrupa Ülkesi araştırma kapsamına alınmıştır. Bu ülkeler İspanya, İtalya, Portekiz, Yunanistan, Hırvatistan, Malta, Türkiye ve Kıbrıs olarak karşımıza çıkmaktadır. Seyahat ve Turizm (T&T) Rekabet Edebilirlik Endeksi’nde yer alan 4 alt endeks (Çevresel Faktörler, Turizm & Seyahat Politikası ve Etkinleştirme, Altyapı, Doğal ve Kültürel Kaynaklar) ve 14 kritere (İş Çevresi, Emniyet ve Güvenlik, Sağlık ve Hijyen, İnsan Kaynakları ve İş Gücü Piyasası, Bilgi İşlem Teknolojilerine Hazırlık, Seyahat ve Turizmin Önceliklendirilmesi, Uluslararası Açıklık, Fiyat Rekabeti, Çevresel Sürdürülebilirlik, Havayolu Ulaşım Altyapısı, Yer ve Liman Altyapısı, Turist Hizmet Altyapısı, Doğal Kaynaklar, Kültürel Kaynaklar ve İş Seyahati) göre Güney Avrupa ülkelerinin rekabet düzeyleri incelenmiştir.

Kozak vd. (1999) çalışmalarında, turistlerin destinasyonu nicel ve nitel yönden karşılaştırdıklarını ve bunun sonucuna göre bir karara vardıklarını vurgulamaktadır. Dwyer vd. (2001) çalışmalarında, başarı ve rekabetin avantajı olarak turizm sektörü ürünlerinin fiyatlarının önemli olduğunu belirtirken, benzer şekilde Kayar vd. (2010) çalışmalarında Türkiye'nin fiyat rekabetçiliğinde en fazla puana sahip olduğunu ön plana çıkarmaktadırlar. Crouch (2007), en fazla rekabet gücünün vatandaşına en iyi fırsatları sağlayan destinasyonlar olduğunu vurgulamaktadır. Hassan vd. (2013) çalışmalarında, benzerlik gösteren rekabet düzeyine iki destinasyon grubunun sahip olduğu ve diğerlerinden farklılık gösteren rekabet düzeyine sahip bir destinasyonun olduğunu belirtirken, Cirstea (2014), dünyanın en rekabetçi 15 ülkesinin homojen bir grup olmadığı, birbirinden ayrı bir takım farklılıkların, güçlü ve zayıf yönlerinin bulunduğunu vurgulamaktadır. Aydemir vd. (2014) çalışmalarında Türkiye'nin sıralamadaki yerini geliştirmesi gerektiğini belirtmiş olup aynı şekilde, Yıldırğan vd. (2021), Türkiye'nin sıralamada bulunan konumunun geliştirilmesinin gerektiğini vurgulamaktadır. Jovanović, Janković–Milić & Ilić (2015), destinasyonu seçen ve bir ülkeyi ziyaret etmeyi planlayan birçok turist için sağlık ve hijyenin çok önemli olduğunu belirtmekteyken Fernández ve ark. (2020), turizm rekabetçiliğinde en etkili boyutların hava taşımacılığı altyapıları, kültürel kaynaklar ve bilgi işlem teknolojilerine hazırlığı, temel farklılıkları açıklayan temel boyutlar olduğunu belirtmektedir. İlaven Kumar ve Dhir (2020), bir ülkenin seyahat ve turizm rekabetçiliğini etkilemede ulusal kültürün bireycilik, uzun vadeli yönelim ve hoşgörü boyutlarının önemli olduğunu ve kültürel olarak uyumlu politikalar geliştirmenin önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bu çalışmada ise Güney Avrupa ülkelerinin ziyaretçi sayıları ve turizm gelirleri, ilgili endeks kapsamında da benzerlikler göstermekteyken Türkiye'nin sıralamasının farklılık gösterdiği önem arz etmektedir. Ayrıca Avrupa ve Avrasya Bölgesinde en rekabetçi ikinci alt bölgesinin Güney Avrupa olduğu da vurgulanmaktadır. İlaven Aydemir vd. (2014) ile Yıldırğan vd. (2021), çalışmalarında Türkiye'nin sıralamada bulunan konumunun geliştirilmesinin gerektiğini belirtirken, bu çalışmada da aynı şekilde Türkiye'nin sıralamadaki konumunun geliştirilmesi gerektiği önem arz etmektedir.

Güney Avrupa ülkelerinin 2017'den 2019'a kadar rekabet edebilirliklerini iyileştirdikleri görülmektedir. 2017 TPCI verilerine göre ilk %38 dolaylarında konumlanan Güney Avrupa ülkeleri, 2019'da ilk %31 civarında yer almaktadır. Alt bölgede en az rekabetçi olan ülkenin Kıbrıs (44. Sırada) olduğu; en çok İspanya (1. Sırada) olduğu görülmektedir. UNWTO verilerine göre ziyaretçi ve turizm geliri bakımından küresel ölçekte 2. olan İspanya'nın genel olarak başarılı rekabet edebilirliğe sahip olduğu söylenebilmekte fakat Türkiye ziyaretçi bakımından 6 ve turizm geliri bakımından 13. sırada olmasına rağmen TPCI'da yer alan verilere göre 43. sırada konumlandığı görülmektedir.

İspanya, 2019 TPCI'da küresel ölçekte 1. sırada yer almaktadır. İlgili endeksin alt endeksleri arasındaki sıralaması ise doğal ve kültürel kaynaklar alt endeksinde 3., altyapı alt endeksinde 4., turizm & seyahat politikası ve etkinleştirme alt endeksinde 10, ve çevresel faktörler alt endeksinde 33. sırada yer alarak rekabet edebilirlik faktörlerinde iyi performans göstermektedir. Doğal ve kültürel kaynaklar ile altyapı alt endekslerinde Güney Avrupa ülkeleri arasında ilk sırada yer almakta ve en rekabetçi olan ülke olarak karşımıza çıkmaktadır. İlaven ülke, dünyada en çok ziyaret edilen ikinci destinasyondur ve TPCI küresel ölçek sıralamasında son 3 dönemde de 1. sırada yer almaktadır.

İtalya, 2019 TPCI'da küresel ölçekte 8. sırada yer almaktadır. İlgili endeksin alt endeksleri arasındaki sıralamasında ise doğal ve kültürel kaynaklar alt endeksinde 4., altyapı alt endeksinde 17., çevresel faktörler alt

endeksinde 57. sırada yer alan ülkenin, turizm & seyahat politikası ve etkinleştirme alt endeksinde 75. sırada yer alması göze çarpmaktadır. İtalya'nın zengin doğal ve kültürel kaynaklar ile altyapıda olduğu gibi, çevresel faktörler ve turizm & seyahat politikası ve etkinleştirme faktörlerinde de iyileştirmeler yapması gerekmekte olup genel performansı iyi düzeydedir. İlaveten ülke, dünyada ziyaretçi bakımından 5, turizm geliri bakımından 6. destinasyondur ve TTCI küresel ölçek sıralamasında son 3 dönemde de 8. sırada yer almaktadır.

Portekiz, 2019 TTCI'da küresel ölçekte 12. sırada yer almaktadır. İlgili endeksin alt endeksleri arasındaki sıralamasında ise doğal ve kültürel kaynaklar ile altyapı alt endekslerinde 15. sırada, turizm & seyahat politikası ve etkinleştirme alt endeksinde 20. ve çevresel faktörler alt endeksinde 31. sırada yer alarak önceki dönem raporuna göre bir üst sırada konumlanmıştır.

Yunanistan ve Hırvatistan TTCI'da yer alan faktör puanları açısından benzerlik göstermekte ve küresel ölçekte sırasıyla 25. ve 27. sırada konumlanmaktadır. Her iki ülkenin de özellikle çevresel faktörler alt endeksinde yer alan kriterlerinde iyileştirmeler sağlaması gerekmektedir.

Malta, 2019 TTCI'da küresel ölçekte 35. sırada yer almaktadır. İlgili endeksin alt endeksleri arasındaki sıralamasında ise turizm & seyahat politikası ve etkinleştirme alt endeksinde küreselde 6., çevresel faktörler alt endeksinde küreselde 27. olarak Güney Avrupa ülkeleri arasında bu alt endekslerde 1. sırada yer almaktadır. Altyapı alt endeksinde 28. sırada yer alan ülkenin doğal ve kültürel kaynaklar alt endeksi bakımından 82. sırada yer alması göze çarpmaktadır.

Türkiye ve Kıbrıs'ın 2019 TTCI'da küresel ölçekte sırasıyla 43. ve 44. sırada yer almaktadırlar. Türkiye'nin çevresel faktörler (küreselde 82.) ve alt yapı (küreselde 38.) alt endeksinde Güney Avrupa ülkeleri arasında sonuncu sırada konumlandığı; Kıbrıs'ın ise doğal ve kültürel kaynaklar alt endeksi bakımından Güney Avrupa ülkeleri arasında son, küresel ölçekte 91. sırada yer almaktadır. Bu bağlamda her iki ülkenin de performansını iyileştirmeye yönelik adımlar atması gerekmektedir.

Avrupa ve Avrasya Bölgesi içerisinde en rekabetçi birinci bölge Batı Avrupa, Güney Avrupa ise bölgenin en rekabetçi ikinci alt bölgesi olmaktadır. 2017'de Güney Avrupa, Avrupa'nın en fazla uluslararası turist varışını gerçekleştirmiş olup bu girişi yönetmek için alt bölge, özellikle yüksek otel yoğunluğu ile dünyanın en iyi turizm hizmeti altyapısını geliştirmiş; Güney Avrupa, Avrupa'daki diğer tüm alt bölgelerden daha fazla turizme bağlı olduğundan (ziyaretçilerin dâhili seyahat ve turizm harcamalarındaki payına bağlı olarak), sektöre büyük öncelik verilmekte ve uluslararası açıklık bölgesel ortalamasının üzerinde olmaktadır. Aynı zamanda, alt bölge, özellikle iş çevresi ve insan kaynakları ve iş gücü piyasası söz konusu olduğunda, kolaylaştırıcı ortamla ilgili alanlarda bölgesel ortalamayı takip etmektedir. Güney Avrupa'nın rekabet gücündeki büyümesi, çoğunlukla altyapı, bilgi işlem teknolojilerine hazırlık, seyahat ve turizmin önceliklendirilmesi ve fiyat rekabet gücündeki geniş çaplı gelişmelerden kaynaklanmaktadır (WEF, 2019:39).

Bu çerçevede Güney Avrupa ülkelerinin ziyaretçi sayıları ve turizm gelirleri, ilgili endeks kapsamında da benzerlikler göstermektedir. Örneğin, İspanya ve İtalya ziyaretçi sayıları ve turizm gelirleri bakımından üst sıralarda konumlanırken, benzer şekilde endeks kapsamında da üst sıralarda konumlandığı ile karşılaşılmaktadır.

Sonuç olarak, en rekabetçi ikinci alt bölge olan Güney Avrupa ülkelerinin güçlü olduğu tespit edilen yönlerinin geliştirilmesi ve nispeten zayıf yönlerinde ise iyileştirmeler yapmaya gitmesi önerilmektedir. Örneğin, Türkiye'nin

endekse göre en güçlü rekabet üstünlüğü sağlayan hava taşımacılığı altyapısı turistlerin ülkelere ve ülke içerisindeki erişimlerini kapsayan ve hava taşımacılığı altyapısının kalitesini kullanarak hava taşımacılığının miktarını ölçen bir alt kriter olarak karşımıza çıkmadığıdır. Bu kriter çerçevesinde, kalkış sayıları, havaalanı yoğunlukları ve faaliyet gösteren havayollarının sayıları gibi göstergeleri ve ayrıca dış/iç hatlara uçuşların artırılması önerilmektedir. Nispeten zayıf olduğu tespit edilen yönler arasında ise emniyet ve güvenlik ile çevresel sürdürülebilirlik alt kriterleri yer almaktadır. Emniyet ve güvenlik alt kriterinde terörizm etkisinin dışında yaygın suç/şiddet maliyetleri ile suçtan korunmak için polislerin hizmetlerinin ne derece güvenilir olduğu hesaplanmakta ve bu çerçevede Türkiye'nin emniyet ve güvenlik uygulamalarında önemli iyileştirmeler yapması ve katı yaptırımları içeren politikalar ortaya koyması gerektiği düşünülmekte; ayrıca çevresel sürdürülebilirliği artırılacak politika ve faktörlerin oluşturulması, gelecekte Türkiye'nin destinasyon olarak çekici kılınabilecek bir rekabet avantajı kazanabileceği düşünülmektedir. Böylece ilgili endeks içerisindeki konumunu daha da üst sıralara taşıyabileceği ve küresel turizm pastasındaki paylarını artırabileceği düşünülmektedir.

Beyan

Makalenin tüm yazarlarının makale sürecine verdikleri katkı eşittir. Yazarların bildirmesi gereken herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

KAYNAKÇA

- Aydemir, B., Saylan, U., & Aydoğmuş, F. (2014). Turizmde rekabet: Seyahat ve turizm (t&t) rekabet edebilirlik raporunda Türkiye'nin ve Avrupa'nın değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi*, 18(1), 1-15.
- Cîrstea, Ş. D. (2014). Travel & Tourism Competitiveness: A study of World's top economic Competitive countries. *Procedia Economics and Finance*, 15, 1273-1280.
- Clara, R. A., Simon, D., Noelia, G., & Barbara, A. (2019). Critical elements in accessible tourism for destination competitiveness and comparison: Principal component analysis from Oceania and South America. *Tourism Management*, 75, 169-185.
- Crouch, G. (2007). Modelling destination competitiveness. A survey and analysis of the impact of competitiveness attributes.
- de Souza, J., Mendes-Filho, L., & Buhalis, D. (2019). Evaluating the effectiveness of tourist advertising to improve the competitiveness of destinations. *Tourism Economics*, 26(6), 1001-1020.
- Dwyer, L., Forsyth, P., & Rao, P. (2001). Joint World Bank–OECD Seminar on Purchasing Power Parities. Recent Advances in Methods and Applications.
- Dwyer, L., Forsyth, P., & Rao, P. (2002). Destination price competitiveness: Exchange rate changes versus domestic inflation. *Journal of Travel Research*, 40(3), 328-336.
- Fernández, J. A. S., Azevedo, P. S., Martín, J. M. M., & Martín, J. A. R. (2020). Determinants of tourism destination competitiveness in the countries most visited by international tourists: Proposal of a synthetic index. *Tourism Management Perspectives*, 33, 100582.

- Hassan, A., & Uşaklı, A. (2013). Seyahat ve turizm rekabetçilik endeksi: Akdeniz çanağındaki destinasyonlara yönelik karşılaştırmalı bir analiz. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 10(2).
- Hassan, S. S. (2000). Determinants of market competitiveness in an environmentally sustainable tourism industry. *Journal of Travel Research*, 38(3), 239-245.
- Jovanović, S., Janković–Milić, V., & Ilić, I. (2015). Health and hygiene importance for the improvement of tourism sector competitiveness in Serbia and the South-Eastern Europe countries. *Procedia Economics and Finance*, 19, 373-382.
- Kayar, Ç. H., & Kozak, N. (2010). Destinasyon rekabet gücünün ölçülmesi: seyahat ve turizm rekabet edebilirlik endeksinin bir uygulaması (2007). *Ağırlama Pazarlaması ve Yönetimi Dergisi*, 19 (3), 203-216.
- Kozak, M., & Rimmington, M. (1999). Measuring tourist destination competitiveness: conceptual considerations and empirical findings. *International Journal of Hospitality Management*, 18(3), 273-283.
- Kubickova, M., & Martin, D. (2020). Exploring the relationship between government and destination competitiveness: The TALC model perspective. *Tourism Management*, 78, 104040.
- Kumar, S., & Dhir, A. (2020). Associations between travel and tourism competitiveness and culture. *Journal of Destination Marketing & Management*, 18, 100501.
- Ön Esen, F., & Kılıç, B. (2017). Destinasyon rekabetçiliğini etkileyen faktörler: Fethiye ve Marmaris turizm destinasyonlarında karşılaştırmalı bir analiz. *Journal of International Social Research*, 10(49).
- Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB). (2019). 2019 Türkiye Sıralaması, [<https://www.tursab.org.tr/e-dergi?pdf=/assets/assets/uploads/dunya-turizm-istatistik/2019-turkiye-siralaması.pdf>]. (Erişim Tarihi: 14.05.2022).
- World Economic Forum(WEF). (2007). The travel & tourism competitiveness report 2007, [http://tourismlibrary.tat.or.th/medias/WEF0004/WEF0004_fulltext.pdf9]. (Erişim Tarihi: 08.05.2022).
- World Economic Forum(WEF). (2008). The travel & tourism competitiveness report 2008, [https://www.ub.unibas.ch/digi/a125/sachdok/2014/BAU_1_6306075.pdf]. (Erişim Tarihi: 08.05.2022).
- World Economic Forum(WEF). (2009). The travel & tourism competitiveness report 2009, [<https://www3.weforum.org/docs/TTCR09/>]. (Erişim Tarihi: 08.05.2022).
- World Economic Forum(WEF). (2011). The travel & tourism competitiveness report 2011, [<https://www3.weforum.org/docs/TTCR11/>]. (Erişim Tarihi: 08.05.2022).
- World Economic Forum(WEF). (2013). The travel & tourism competitiveness report 2013, [https://www3.weforum.org/docs/WEF_TT_Competitiveness_Report_2013.pdf]. (Erişim Tarihi: 08.05.2022).
- World Economic Forum(WEF). (2015). The travel & tourism competitiveness report 2015, [https://www3.weforum.org/docs/TT15/WEF_Global_Travel&Tourism_Report_2015.pdf]. (Erişim Tarihi: 08.05.2022).
- World Economic Forum(WEF). (2017). The travel & tourism competitiveness report 2017, [<https://reports.weforum.org/travel-and-tourism-competitiveness-report-2017/>]. (Erişim Tarihi: 08.05.2022).

World Economic Forum(WEF). (2019). The travel & tourism competitiveness report 2019, [https://www3.weforum.org/docs/WEF_TTCR_2019.pdf]. (Erişim Tarihi: 08.05.2022).

Yıldırğan, M. S., Kınır, S., & Batman, O. (2021). Seyahat ve Turizm (T&T) rekabet edebilirlik raporunda Türkiye'nin ve Akdeniz çanağındaki rakiplerinin karşılaştırmalı analizi üzerine bir çalışma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(5), 73-90.

A Study on the Travel and Tourism (T&T) Competitiveness Index of South European Countries

Sadık SERÇEK

Dicle University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Diyarbakır/Turkey

Yıldız YILDIZ

Dicle University, Institute of Social Sciences, Diyarbakır/Turkey

Extensive Summary

The aim of the study is to analyze the content of the Southern European Countries, which are included in the Travel and Tourism Competitiveness Index (TTCI) within the scope of the Travel and Tourism Competitiveness Report published in 2019.

In the relevant literature, there are many definitions of the concept of competition. In the research, a literature review was conducted for the concept of tourism competition. When we look at the literature, tourism competitiveness, which is expressed as the ability of a destination to create and integrate value-added products that maintain its resources while maintaining its place in the market compared to its competitors, emerges as a concept of great importance for the tourism sector.

The Travel and Tourism Competitiveness Report (TTCR) has been measuring competitiveness within the framework of certain criteria since 2007 and is prepared by the World Economic Forum (WEF). As of 2019, 8 Southern European Countries included in the Travel and Tourism Competitiveness Report were included in the research. These countries are Spain, Italy, Portugal, Greece, Croatia, Malta, Turkey and Cyprus. Research data were collected from the World Economic Forum (WEF) 2007-2019 the Travel and Competitiveness Report. In the first reporting period of 2007, competitiveness was measured with 3 sub-indices and 13 sub-criteria, by 2008, it was measured with 3 sub-indices and 14 criteria, in the last 3 periods, 2015, 2017 and 2019 reports, the competitiveness of countries/economies continues to be measured with 4 sub-indices and 14 sub-criteria.

According to the findings of the research, Southern European countries appear to have improved their competitiveness from 2017 to 2019. According to 2017 TTCI data, Southern European countries, which are positioned in the top 38%, are in the top 31% in 2019. The least competitive country in the sub-region is Cyprus (ranked 44); it is seen that Spain (1st place) is the most. According to UNWTO data, it can be said that Spain, which is the 2nd in the global scale in terms of visitor and tourism income, has a successful competitiveness in general. According to 2019 TTCI data, Turkey ranks last among Southern European countries in environmental factors, tourism & travel policy and activation, infrastructure sub-indices. However, in the natural and cultural resources sub-index, it is successful on a global scale and is in the first 19%.

Kozak et al. (1999) emphasize that tourists compare the destination quantitatively and qualitatively and reach a decision based on the results. Dwyer et al. (2001) stated in their studies that the prices of tourism sector products are important as the advantage of success and competition, while Kayar et al. (2010) emphasize that Turkey has the highest score in price competitiveness in their study. Crouch (2007) emphasizes that the most competitive power is the destinations that provide the best opportunities to their citizens. Hassan et al. (2013) stated in their studies that there are two destination groups with a similar level of competition and a destination with a level of competition that

differs from the others, while Cîrstea (2014) states that the 15 most competitive countries in the world are not a homogeneous group, there are some distinct differences, strong and weak points. highlights its aspects. Aydemir et al. (2014) stated in their studies that Turkey should improve its place in the ranking, and in the same way, Yıldırğan et al. (2021) emphasizes the need to improve Turkey's position in the ranking. Jovanović, Janković–Milić & Ilić (2015) state that health and hygiene are very important for many tourists who choose a destination and plan to visit a country, while Fernández et al. (2020) states that the most effective dimensions in tourism competitiveness are air transport infrastructures, cultural resources and readiness for information technology, the basic dimensions that explain the main differences. In addition, Kumar and Dhir (2020) emphasize that the individualism, long-term orientation and tolerance dimensions of national culture are important in influencing a country's travel and tourism competitiveness, and it is important to develop culturally compatible policies. In this study, while the number of visitors and tourism revenues of Southern European countries show similarities within the scope of the relevant index, it is important that Turkey's ranking differs. It is also emphasized that the second most competitive sub-region in the European and Eurasian Region is Southern Europe. In addition, Aydemir et al. (2014) and Yıldırğan et al. (2021), while stating that Turkey's position in the ranking should be improved in their studies, it is important that Turkey's position in the ranking should be improved in the same way in this study.

Within the Europe and Eurasia Region, Southern Europe is the second most competitive sub-region of the region. In 2017, Southern Europe had the highest number of international tourist arrivals in Europe, and to manage this inflow, the sub-region developed the world's best tourism service infrastructure, especially with a high density of hotels; As Southern Europe depends on tourism more than any other sub-region in Europe (based on the share of visitors in domestic travel and tourism expenditures), the sector is given high priority and international openness is above the regional average. At the same time, the sub-region follows the regional average in areas related to the enabling environment, particularly when it comes to the business environment and human resources and labor market. Southern Europe's growth in competitiveness is mostly due to broad developments in infrastructure, ICT readiness, prioritization of travel and tourism, and price competitiveness (WEF, 2019:39).

In this context, the number of visitors and tourism revenues of Southern European countries show similarities within the scope of the relevant index. For example, while Spain and Italy are in the top ranks in terms of visitor numbers and tourism revenues, it is encountered that they are also in the top ranks within the scope of the index.

As a result, it is recommended that Southern European countries, which are the second most competitive sub-regions, should develop their strengths and make improvements in their relatively weak areas. For example, Turkey's air transport infrastructure, which provides the strongest competitive advantage according to the index, is a sub-criterion that covers the access of tourists to and within the country, and measures the amount of air transport by using the quality of the air transport infrastructure. Within the framework of this criterion, it is recommended to increase the number of departures, airport densities and the number of operating airlines as well as international/domestic flights. Among the aspects that were found to be relatively weak are the sub-criteria of safety and security and environmental sustainability. In the safety and security sub-criterion, apart from the effect of terrorism, the cost of widespread crime/violence and the reliability of the police's services to protect from crime are calculated. In addition, it is thought that establishing policies and factors that can increase environmental sustainability can gain a competitive advantage that can make Turkey attractive in the future as a destination. Thus,

it is thought that it can move its position in the relevant index even higher and increase its share in the global tourism pie.